

פרשת בראשית

וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה (ב', ה')

"ומאי טעמא לא המטיר לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתן של גשמים וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים". (רש"י)

יש כאן ג' נקודות שצריכים ביאור.

א'- במה שונים הגשמים שלא ירדו עד שהגיע אדם והתפלל עליהם יותר מכל בריאה אחרת שנבראה.
ב'- למה דווקא על הגשם מצינו שיש תעניות ותפילות ובקשות מה שלא מצינו בענינים אחרים.
ג'- הגמרא בשבת (ל"א ע"א) אומרת מאי דכתיב (ישעיה ל"ג - ו') "והיה אמונת עתיך" אמונת זה סדר זרעים, אומר התוס' שם שמאמין בחי העולמים וזורע, וצריך ביאור איזו אמונה נדרשת בזריעה, הלא כל איש שזורע יודע שיצמח.
ויתבאר על פי מה שכתב הגאון מווילנה (אדרת אליהו פרשת וזאת הברכה).

א'- הגשמים אינם על פי טבע כלל, שפעמים אנו רואים שלא יורד כלל, ופעמים יורד בכל יום ויום, ומאחר כי לא הוטבע בבריאה חוק וסדר טבעי המסבב את ירידת הגשמים אז מובן אם כן מדוע רק כשהתפלל אדם עליהם אז ירדו הגשמים כי מאחר שאין שום דבר טבעי המחייב את ירידתן, וכל הגורם לירידת הגשמים היא רק התפילה.

ב'- על פי זה מבואר שתפילה על הגשם שונה מתפילה כגון על חולה או על כל צרה אחרת, כיון שתפילה היא דרך ואמצעי צדדי איך להשיג את המטרה או את הדבר, משא"כ התפילה על הגשם היא הסיבה הישירה והיחידה להשגת הגשם.

ובזה יבואר גם דברי הגמרא (תענית ב' ע"א) ששאלה ומנא לן דבתפילה תירצה הגמרא דתניא "ולעבדו בכל לבבכם" איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפילה, וכתיב בתריה "ונתתי מטר ארצכם".
דהיינו קושיית הגמרא הייתה וכי אין אנו יודעים שתפילה מועילה על כל צרה ולפי מה שביארנו לעיל יובן שכוונת שאלת הגמרא היא מנלן דתפילה היא סיבת ירידת הגשמים.

ג'- בדברי התוס' שאמונה זה סדר זרעים שמאמין בחי העולמים וזורע, היינו שכל עניין ירידת הגשמים תלוי ומיוסד רק על אמונה.
(טללי אורות)